

Orthodontie in Nederland

Fragmente van de rede uitgesproken door de voorzitter, bij de opening van het 5e lustrum van de Nederlandse Vereniging van Specialisten in de dento-maxillaire Orthopaedie op 6 oktober 1978

Met het tot stand komen van een basisprogramma voor de opleiding tot specialist in de dento-maxillaire Orthopaedie, dat in mei 1968 door de vier hoogleraren werd onderschreven en waarbij de opleidingsduur op vier jaar werd gebracht, is een positieve bijdrage in de ontwikkeling van de orthodontie in Nederland geleverd, waarvan wij nu sinds vijf jaar de resultaten zien.

Niet alleen veroverde de behandeling met totale vaste apparatuur steeds meer een eigen plaats, maar ook de tijd die beschikbaar was voor wetenschappelijk onderzoek resulteerde in vele publikaties en promoties. Vooral de afdeling Orthodontie van de subfaculteit van de Katholieke Universiteit te Nijmegen onder leiding van Prof. Van der Linden heeft, zonder de andere subfaculteiten te kort te doen, op wetenschappelijk gebied stimulerend gewerkt. Met de uitbreiding van het aantal subfaculteiten tot vijf, is de opleidingscapaciteit ten opzichte van het aantal gevestigde specialisten zeer groot geworden. Per 1 januari 1978 kende Nederland 130 geregistreerde orthodontisten, terwijl aan de vijf subfaculteiten op dat moment 42 assistent-tandartsen de opleiding tot specialist in de dento-maxillaire Orthopaedie volgden. In tien jaar tijd is het aantal specialisten hierdoor meer dan verdubbeld. Deze snelle vermeerdering heeft helaas nog niet geleid tot het oplossen van ons mankrachtprobleem.

Enige factoren, die een rol spelen in de verhouding behandelingscapaciteit en patiënten-aanbod, wil ik graag nader belichten. Enerzijds heeft de regeling voor ziekenfonds-verzekerden geleid tot een opvallende toename van het aantal patiënten, evenals waarschijnlijk ook de toenemende financiële bijdragen voor particulier verzekerden een dergelijk effect hebben, anderzijds worden we geconfronteerd met een sterke geboortedaling. In 1968 werd verwacht dat in 1978 ongeveer 275.000 kinderen geboren zouden worden. Dit aantal echter ligt nu in de orde van grootte van 170.000 per jaar. Nederland had volgens tien jaar oude prognose 18 miljoen inwoners moeten tellen in 1977. Het zijn er nu - en mag ik zeggen gelukkig - nog geen 14 miljoen.

Ook wij orthodontisten vormen een variabele in dit complex. In het streven naar steeds betere behandelingsresultaten is er sprake van een op grote schaal toepassen van de volledige vaste apparatuur. Deze, meer tijdrovende technieken, beperken het aantal patiënten dat in behandeling kan worden genomen. Daar staat echter tegenover dat vele nieuw gevestigde of gerenoveerde praktijken ruimer worden opgezet, wat de efficiency vaak ten goede komt.

Het aantal specialisten wordt in belangrijke

mate bepaald door de opleidingen. In de meeste prognoses is uitgegaan van het jaarlijks registreren van 13 specialisten dento-maxillaire Orthopaedie. De werkelijkheid is echter dat het gemiddelde op dit moment ongeveer tien bedraagt en de kans aanwezig is dat dit aantal verder afneemt.

Wat zijn de oorzaken hiervan: Het zal iedereen genoegzaam bekend zijn dat onze specialisten-opleiding betaald wordt uit de middelen van het Ministerie van Onderwijs, dit in tegenstelling tot de medische specialismen die door Volksgezondheid worden gefinancierd. De reeds jarenlange personeelsinkrimping aan de universiteiten lijkt nu ook gevaar te gaan opleveren voor het aantal assistent-tandartsen dat in opleiding kan worden genomen.

Vaak moeten vrijgekomen posten worden ingeleverd en is het aantrekken van nieuwe medewerkers onmogelijk. Daarnaast moeten we helaas constateren dat er soms vacatures ontstaan in de staf voor orthodontische vakgroepen, die op korte termijn moeilijk kunnen worden opgevuld en waardoor de opleiding in gevaar dreigt te komen.

In deze beschouwing kunnen we niet voorbij gaan aan Bestek '81. Een totale inkrimping van de nationale uitgaven met meer dan 10 miljard gulden is wenselijk. Deze plannen van de regering vragen in de sector van de gezondheidszorg tot 1981 een bezuiniging van enkele miljarden en het lijkt wel haast zeker dat ook het Ministerie van Onderwijs, waaronder de universiteiten ressorteren, haar deel zal moeten bijdragen, wat ongetwijfeld weer nadelige gevolgen zal hebben voor de personeelsbezetting van onze subfaculteiten.

De verworven rechten van ziekenfondsverzekerden inzake de orthodontische hulp zullen waarschijnlijk niet worden aangetast, veeleer zullen de bezuinigingen in onze sector gezocht worden in een stringente beheersing van tarieven.

Terugkerend naar het complexe probleem van de mankracht kan vandaag gesteld worden, dat de vraag naar orthodontische hulp zich de laatste jaren zo snel heeft uitgebreid dat het opleidingstempo van nieuwe specialisten hierbij nog tekort schiet.

In het Nederlands Tandartsenblad van 4 augustus 1978 heeft collega Kranenburg het 'Recht van vestiging en vrij verrichten van diensten voor de beoefenaars der Tandheelkunde' uiteengezet. In zes E.E.G.-landen, namelijk W.-Duitsland, Denemarken, Frankrijk, Ierland, Engeland en Nederland bestaat een wettelijk geregelde vorm van specialisatie in de orthodontie. Alleen tussen deze landen komt een directe onderlinge erkenning van diploma's en titels tot stand. Voldoet een opleiding aan de minimum-duur dan komen bezitters van een diploma van zo'n opleiding zonder meer voor toepassing van de richtlijn in aanmerking, die erkenning van diploma's inhoudt. Deze minimum opleidingsduur bedraagt voor de orthodontie 3 jaar in full-time

dienstverband. Mogelijkheden voor een part-time opleiding zijn echter helaas opengelaten. Rond 1980 kan deze overeenkomst effectief worden. De verschuiving, die dit te weeg kan brengen in opleidingsmogelijkheden voor Nederlandse assistent-tandartsen en het effect van immigratie van buitenlandse orthodontisten is nauwelijks te quantificeren op dit moment.

In het kader van de Europese gedachte is ook een Federatie van Specialisten Verenigingen tot stand gekomen: de E.F.O.S.A. The European Federation of Orthodontic Specialists Associations zal misschien een belangrijk adviesorgaan kunnen worden in de E.E.G.

In deze Federatie staat op dit moment de discussie centraal over de eisen te stellen aan opleiding, opleiders en opleidingsinrichtingen, waarbij de minimum-opleidingsduur in feite al door de E.E.G. gefixeerd is. Het zal van belang zijn de overige minimum-eisen zoveel mogelijk aan de passen aan ons eigen programma, waarbij we ons de vraag kunnen stellen of het hoge niveau van de Nederlandse opleiding als minimum voor de overige E.E.G. landen haalbaar is.

In vijf en twintig jaar is er in Nederland veel voor de orthodontie bereikt. Veel wetenschappelijk werk is verricht, Nederlanders zijn actief in diverse Europese organisaties, ik hoef daarbij slechts te refereren aan de dit jaar door Nederland georganiseerde congressen van de European Orthodontic Society en de European Begg Society.

De orthodontist kent in zijn praktijkvoering en behandelingsmethodieken vele mogelijkheden, wat geleid heeft tot een goede kwaliteit. Laten we trachten ook met onze sterk uitgebreide vereniging een zelfde inzet de tonen als de kleine vereniging van vijf jaar en langer geleden, die voor ons zoveel tot stand heeft gebracht.

Wanneer dat lukt zal de orthodontie ook de komende jaren een gezonde toekomst tegemoet gaan.

Internationaal

FÉDÉRATION DENTAIRE INTERNATIONALE

Aankondiging 67e Wereldjaarcongres te Parijs (20-26 oktober 1979)

De laatstverschenen Newsletter van de F.D.I. bevat enige wetenswaardigheden met betrekking tot het in oktober 1979 te Parijs te houden jaarcongres in het Palais des Congrès. Beschermheer is de president van de Franse Republiek, Valéry Giscard d'Estaing. Het is de derde maal dat de Franse hoofdstad aan een F.D.I.-congres gastvrijheid biedt. Een stimulans dus voor het organisatiecomité onder leiding van L. Hanachowicz, alles in het werk te stellen om dit congres in al haar geledingen te doen slagen. Daartoe zal ook een imposante

tentoonstelling met de nieuwste vindingen op tandheelkundig gebied van over de gehele wereld worden ingericht.

Wetenschappelijk programma

Het wetenschappelijke programma is gerangschikt om twee hoofdthema's:

1. Tandheelkundige aspecten, van kinderen in de geïndustrialiseerde landen en in de Derde Wereld, dit naar aanleiding van het feit, dat op 21 december 1976 de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een resolutie aannam, hierop neerkomend dat 1979 zou worden uitgeroepen tot Internationaal Jaar van het Kind, ter herdenking van de 20e verjaardag van de Verklaring van de Rechten van het Kind. Het thema omvat 3 categorieën: a. het normale kind, b. het gehandicapte kind en c. 'preventie, een campagne voor verbetering van de kindergebitten'. In laatstgenoemde categorie worden de thans beschikbare preventieve methoden ter discussie gesteld, alsook de noodzaak van een voortdurend streven naar verbetering, dit laatste niet alleen door de jeugdige patiënten en hun ouders, maar eveneens door de praktici en de tandheelkundige docenten.

2. Het tweede thema behelst de bespreking van de doelmatigheid van verschillende, dagelijks toegepaste therapeutische maatregelen, speciaal op het gebied van endodontologie, parodontologie en prothetische tandheelkunde. Positieve en negatieve resultaten op lange termijn zullen kritisch worden geanalyseerd. De voordrachtgevers zullen in verband hiermee tevens tafeldemonstraties geven.

Als gewoonlijk is nog een afzonderlijk symposium in het wetenschappelijke programma opgenomen. Ditmaal is het 'Computers in Dentistry'. Eén van de onderwerpen daarin is het voordeel van de computer in de praktijkadministratie; ook wordt de waarde ervan voor diagnose, epidemiologie en preventie, speciaal met betrekking tot de orthodontie, besproken.

Verder zal ruim tijd worden gereserveerd ten behoeven van vrije voordrachten en 'table clinics'. Voor de belangrijkste bijeenkomsten wordt voorzien in simultane vertalingen in het Engels, Frans, Duits, Spaans en Japans. Ook wordt een International Dental Film Week georganiseerd onder leiding van de Finse hoogleeraar A. Scheinin. Demonstraties worden gehouden in kamer 55 op de 5e verdieping van het Palais du Congrès, en wel van zondagmiddag 21 oktober tot donderdagochtend 25 oktober.

De slotzitting, gedurende welke de prijzen worden uitgereikt, vindt plaats in de Salle Havane. Inzendingen (16 mm films) dienen vóór 15 april 1979 te geschieden. Verdere inlichtingen verschaft de secretaris-generaal van de I.D.F.W., M. Zaconi.

Inschrijving

Aanmeldingen voor inschrijving dienen te worden gezonden aan het secretariaat-generaal van het 67e Wereldjaarcongres van de F.D.I., ADF, 19bis, rue Legendre, 75017 Paris, France. Het inschrijvingsgeld bedraagt voor supporting members, bij aanmelding tot en met 30 juni 1979, 550 francs en vanaf 1 juli 1979 650 francs. Associate members betalen 200 francs. Bij afzegging vóór 21 juli wordt het inschrijvingsbedrag gerestitueerd na aftrek van 30% administratiekosten. Degenen die na 21 juli afzeggen kunnen geen restitutie meer tegevoel zien.

Openingszitting en sociaal programma

De traditionele openingszitting in het Palais des Congrès zal plaatsvinden op zondag 21 oktober, 's ochtends te 10 uur; op diezelfde dag wordt te 20.30 uur een concert gegeven in de kerk van St. Germain-des-Prés. Voorrang hierbij genieten degenen die ook aan de openingsplechtigheid hebben deelgenomen. Verder is er het gebruikelijke sociale programma met bezoeken aan de geijkte bezienswaardigheden, boottochten op de Seine en trips in de omgeving van Parijs. Maar ook grotere tochten worden georganiseerd, o.a. naar Normandië, Bretagne, Elzas-Lotharingen, zelfs tot de Côte d'Azur toe. Voor laatstgenoemde tochten zijn afzonderlijke inschrijvingsformulieren beschikbaar. Inlichtingen verschaft Daro Voyages, 22, rue Royale - 75008 Paris. Van de avondevenementen wordt speciaal genoemd een gala-avond in het paleis van Versailles op woensdag 24 oktober.

Buitenland

VIJFTIG JAAR TANDHEELKUNDIG ONDERWIJS IN INDONESIA

Verslag congres in Surabaya van 24-29 juli 1978

Van 24 tot en met 29 juli 1978 is, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de tandheelkundige opleiding in Indonesië, te Surabaya een congres gehouden. Dat Indonesië nog sterk in de belangstelling staat van vele landgenoten, bleek wel uit het feit dat van de buitenlandse bezoekers de Nederlanders veruit in de meerderheid waren.

De geschiedenis van de tandheelkundige opleiding in Surabaya begint in 1928 met de oprichting van de S.T.O.V.I.T. (School Tandheelkundige Opleiding voor Indische Tandartsen), waaraan de namen verbonden zijn van onder meer De la Parra, Snell, De Ranitz, Klinkhamer, Knap, Bergman en Wiemans.

Het congresprogramma omvatte de bekende onderdelen: lezingen, table-clinics en een tentoonstelling, met daaromheen talrijke 'social events'.

In het wetenschappelijke gedeelte lag de nadruk op de restauratieve tandheelkunde en de chirurgie. Als het gebodene een getrouw beeld heeft gegeven van de (tandheelkundige) stand van zaken in Indonesië, dan bestaat de volgende indruk.

Het grootste deel van de hulpverlening bestaat uit eenvoudige restauraties en het opsporen en behandelen (of verwijzen) van afwijkingen op het terrein van de mondheelkunde. Ongetwijfeld vindt dit zijn verklaring in de ratio van één tandarts op ongeveer 60.000 inwoners.

In concreto vermeldde het programma onderwerpen als: het gebruik van onedele metalen bij het opbakken van porselein; het vervaardigen van stiftkronen; tijdelijke kronen in het front; het gebruik van een stift ten behoeve van de opbouw van een element in combinatie met composiet-materiaal; progenie-operatietechniek, perforatie van de sinus maxillaris ten gevolge van extractie; premedicatie; nabloedingen; het vroegtijdig opsporen van maligne afwijkingen door de tandarts; reuscel-carcinoom; behandeling van het ameloblastoom; ankylose van het kaakgewricht en de chirurgische behandeling daarvan; de mogelijkheid van het achterblijven van kyste-epitheel.

Daarnaast zijn lezingen gehouden over de volgende onderwerpen: receptuur; materiaalkunde; endodontie, partiële prothesen; occlusie en articulatie; gnathologie; cariësfrequentie; volledige prothese; tandtechniek; orthodontie; fluoriden; schisis; parodontologie; oncologie; onderwijsmedia; four-handed dentistry. Dit laatste onderwerp werd behandeld door collega H. E. Waalkens (Amstelveen).

Het was opvallend dat de parodontologie slechts aan de orde werd gesteld in relatie tot de orthodontie en de endodontie. Ook aan de preventieve tandheelkunde waren maar twee lezingen gewijd: één over het voorkomen van fluoride in thee en één lezing over cariëspreventie. Een oorzaak zou kunnen zijn, dat men in Indonesië nog niet toe is aan preventie. De bewijzen hiervoor werden tijdens het congres twee maal per dag (letterlijk en figuurlijk) aangedragen tijdens de koffie- en theepauzes, wanneer elke congresganger zijn gebaksdoosje (inhoud: 2 zoete koeken en een hartig hapje) en flesje (zoete) frisdrank kreeg aangeboden. Hierbij ontstond het vage gevoel dat de cariës nog niet als dé grote vijand wordt ervaren.

De table-clinics bestonden uit een aantal demonstratieborden, waarop door middel van schema's en foto's onderwerpen werden behandeld als: T.G.V.O., ontstekingen, ulceraties, endodontie, orthodontie, gingivectomie, e.a.

Tijdens de collegiale ontmoetingen bleek duidelijk dat er sprake is geweest van een gezamenlijk verleden. Hier en daar was een gevoel van teleurstelling te bespeuren over het uitblijven van hulp waarom - voor de verdere uit-